

Regionfullmäktige i Norrbotten - en handbok för ledamöter och ersättare

Innehåll

Regionfullmäktige i Norrbotten - en handbok för ledamöter och ersättare.....	1
Välkommen till regionfullmäktige i Region Norrbotten.....	4
Allmänt om Region Norrbotten.....	5
Verksamhet.....	5
Regionbegreppet.....	5
Region Norrbottens politiska organisation.....	6
Regionfullmäktige.....	6
Regionstyrelsen.....	7
Regionala utvecklingsnämnden.....	7
Patientnämnden.....	7
Regionfullmäktiges beredningar.....	7
Revisorer.....	8
Valutskottet.....	8
Tjänstemannaorganisation.....	8
Tjänstemannaledning.....	8
Regionens divisioner.....	9
Division Folktandvård.....	9
Division Länssjukvård.....	9
Division Länsteknik.....	10
Division Närsjukvård.....	10
Division Service.....	10
Kommunallagen visar vägen.....	10
Att vara ledamot i regionfullmäktige.....	11
Ett offentligt arbete.....	12
Fullmäktiges presidium.....	13
Regionråd och oppositionsråd.....	13
Partigrupper.....	13
Politikerportal.....	13
Möteshandlingar.....	13
Ytterligare funktioner.....	14
Fullmäktigesammanträde.....	14
Tjänstgöring.....	14
Yttranderätt.....	14
Placering i lokalen.....	15
Jäv.....	15

Att rösta eller att inte rösta	15
Motioner, interpellationer och enkla frågor.....	16
Regionfullmäktige sammanträder	17
Upprop.....	17
Beslutsunderlag för digital läsning	18
Ordning och reda	18
Ärendets behandling.....	18
Yrkanden	19
Praktiska frågor som rör förtroendevalda.....	20
Ersättning.....	20
Räkningsunderlag	20
Inkomstbortfall	20
Mer information.....	20
E-postadress.....	20
Kallelser och inbjudningar	20
Kallelse	20
Inbjudan.....	21
Bokningar av resor och boende	21
Tåg, flyg och boende	21
Buss	21
Hyrbil.....	21
Taxi.....	21
Avslutningsvis... ..	22

Välkommen till regionfullmäktige i Region Norrbotten

Regionfullmäktige är regionens beslutande församling och det enda regionala organet som är direktvalt av medborgarna. Regionfullmäktiges verksamhet styrs av en mängd regler, som baserar sig på både lagtext och på den arbetsordning som regionfullmäktige själv antagit. I grunden ligger de demokratiska principer som det svenska folkstyret vilar på och som syftar till förutsebarhet om vilka frågor regionfullmäktige behandlar från gång till gång.

Målet med denna handbok är att göra det lättare för nyvalda att komma in i arbetet i fullmäktige, samtidigt som de förtroendevalda som redan varit med ett tag ska tycka att den ger ett bra kompletterande stöd.

Inledningsvis finns en översiktlig introduktion om Region Norrbotten, regionens verksamhet och organisation. Därefter följer en beskrivning av arbetet i regionfullmäktige och olika begrepp som förekommer för förtroendevalda i ett beslutande politiskt organ. Slutligen uppmärksammas några viktiga områden för den enskilde fullmäktigeledamoten.

Region Norrbottens styrande dokument, där bland annat regionfullmäktiges arbetsordning, reglementen och delegationsordningar finns här.

www.norrbotten.se/sv/Demokrati-och-insyn/Styrande-dokument/

Mer information om vad regionen har för ansvarsområden och vad som är på gång finns på Region Norrbottens hemsida.

www.norrbotten.se

Allmänt om Region Norrbotten

Verksamhet

Region Norrbotten har ett brett uppdrag som sträcker sig från hälsa, sjukvård, tandvård, kultur och kollektivtrafik till regional utveckling. Genom insatser inom till exempel kultur, utbildning och näringsliv bidrar Region Norrbotten till att skapa ett län där medborgarna mår bra. För att skapa en attraktiv plats som människor vill leva och arbeta på krävs att regionen tittar ur ett större perspektiv.

Region Norrbottens vision är Tillsammans för Norrbotten – Bästa livet, bästa hälsan.

Region Norrbottens värdegrund utgår från en humanistisk människosyn och vilar på respekten för människovärdet som bottnar i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt FN:s konventioner. Den betonar demokrati genom

- alla människors lika värde
- kreativitet, engagemang, delaktighet och ansvarstagande
- öppenhet, samverkan och hållbarhet.

Region Norrbottens verksamhetsidé är att Region Norrbotten arbetar för norrbottningarnas – flickors, pojkers, kvinnors och mäns och de som vill definiera sig på annat sätt – välfärd och styrs ytterst av norrbottningarna själva genom allmänna politiska val.

Genom aktiva, förebyggande och hälsofrämjande insatser ska Region Norrbotten verka för en jämställd och jämlik hälsa hos norrbottningarna. Hälso- och sjukvård och tandvård ska fördelas efter behov och i allt väsentligt solidariskt finansieras genom skatter.

Genom aktiva insatser för regional utveckling, kulturverksamhet och kollektivtrafik ska Region Norrbotten bidra till Norrbottens utveckling. Insatserna ska skapa förutsättningar för ett hållbart samhälle och en god livsmiljö.

Region Norrbotten är länets största arbetsgivare. Regionen har cirka 7 500 anställda, varav de flesta arbetar inom hälso- och sjukvården.

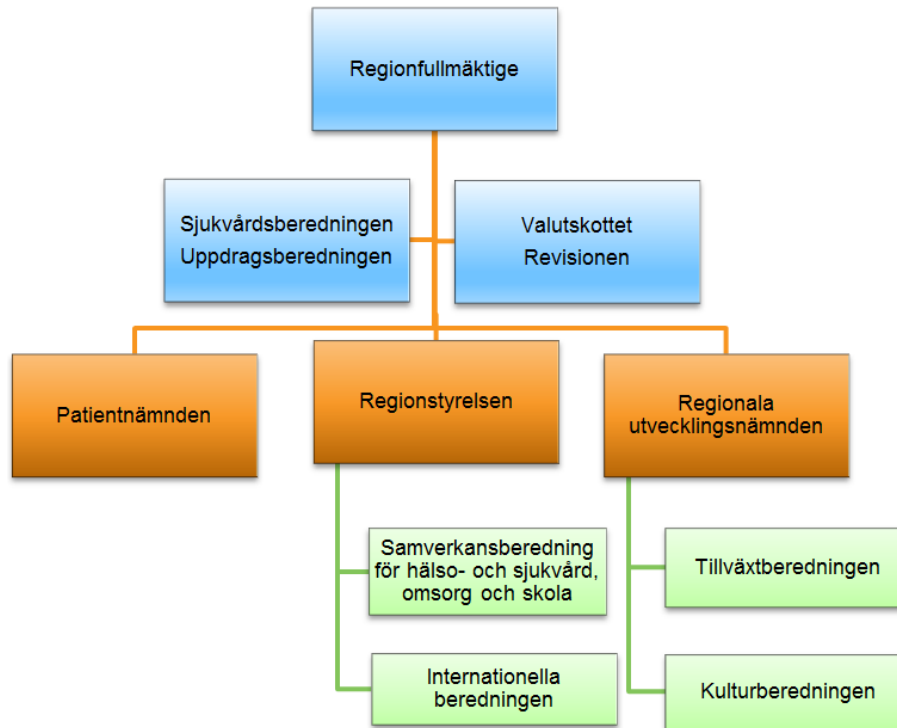
Regionbegreppet

Den 1 januari 2017 tog Norrbottens läns landsting över det regionala utvecklingsansvaret från Länsstyrelsen och bildade Region Norrbotten. Norrbottens läns landsting bytte i samband med detta namn till Region Norrbotten. Det är landstingsfullmäktige som har beslutat om det nya namnet.

Region Norrbottens uppdrag utökades och det blev regionens uppgift att samordna det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet i Norrbotten. Förändringen innebär i huvudsak att regionen ska administrera, planera, hjälpa till

med finansiering och att stötta dialogen mellan olika aktörer i och utanför länet.

Region Norrbottens politiska organisation

Regionfullmäktige

Av regeringsformen framgår att folkstyret förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunalt självstyre. Redan i grundlagen markeras därmed regionens viktiga roll i den svenska folkstyrelsen och demokratin.

Det högst beslutande organet är regionfullmäktige som har 71 ledamöter. Ledamöterna representerar hela länet och väljs i direkta val. Fullmäktige är det enda regionala organ som väljs direkt av medborgarna.

Fullmäktige fattar beslut i övergripande frågor som är av stor vikt för regionen och dess invånare. Fullmäktige beslutar om skatt, taxor och andra avgifter, bestämmer regionens budget, större investeringar samt planer och mål för verksamheten.

Fullmäktige avgör också hur regionens nämndorganisation ska se ut och utser ledamöter.

Regionfullmäktige utser regionstyrelsen som leder och samordnar all verksamhet i regionen, inklusive regionens hälso- och sjukvård.

Regionfullmäktige beslutar om ett reglemente för regionstyrelsen och nämnderna. Reglementet styr övergripande vad styrelsen har för ansvarsområde och verksamhet.

Varje år bedömer och prövar fullmäktige de förtroendevaldas ansvarstagande i verkställande och beredande organ. Ansvarsprövningen är en central process i den representativa demokratin. Genom ansvarsprövningen uttrycker de folkvalda i fullmäktige sin uppfattning om det ansvar som utövats av styrelsen, nämnder och beredningar. Fullmäktige godkänner även årsredovisningen över det avslutade verksamhetsåret.

Ärenden som fullmäktige ska behandla ska vara förberedda av den nämnd som svarar för den verksamhet som frågan gäller. Regionstyrelsen ska alltid yttra sig över förslagen till fullmäktige.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen är Region Norrbottens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen består av 15 ledamöter och 15 ersättare, leder och samordnar förvaltningen av regionens angelägenheter och har uppsikt över övriga nämnders verksamhet.

Styrelsen utövar en samordnad styrning och leder arbetet med att ta fram styrdokument för regionen. Styrelsen följer frågor som kan inverka på regionens utveckling och ekonomiska ställning, arbetar med jämställdhet och mångfald och följer fortlöpande upp de fastställda målen och åiterrapporterar till fullmäktige.

Regionala utvecklingsnämnden

Regionala utvecklingsnämnden har, från och med mandatperioden 2019-2022, det huvudsakliga ansvaret för frågor rörande regional utveckling, kultur, trafik och infrastruktur. Nämnden består av 13 ledamöter och 13 ersättare.

Patientnämnden

Regionen är skyldig att ha en patientnämnd som bland annat har till uppgift att på lämpligt sätt hjälpa patienter att föra fram till och få svar på klagomål från hälso- och sjukvården. Region Norrbottens patientnämnd har även genom samverkansavtal åtagit sig att fullgöra länets kommuners skyldighet att erbjuda stöd från patientnämnd. Patientnämnden utgörs av sju ledamöter och lika många ersättare.

Regionfullmäktiges beredningar

Region Norrbotten har två fullmäktigeberedningar: Sjukvårdsberedningen och Uppdragsberedningen. Varje beredning består av 13 ledamöter och 13 ersättare. Beredningarnas uppgift är att öka kunskapen om medborgarnas behov och verka för bättre kontakter mellan medborgare och förtroendevalda.

Beredningarna arbetssätt är dialoger. Det är regionfullmäktige som beslutar vad dialogerna ska handla om. Efter avslutade dialoger lämnar beredningarna sina verksamhetsrapporter till fullmäktige.

Revisorer

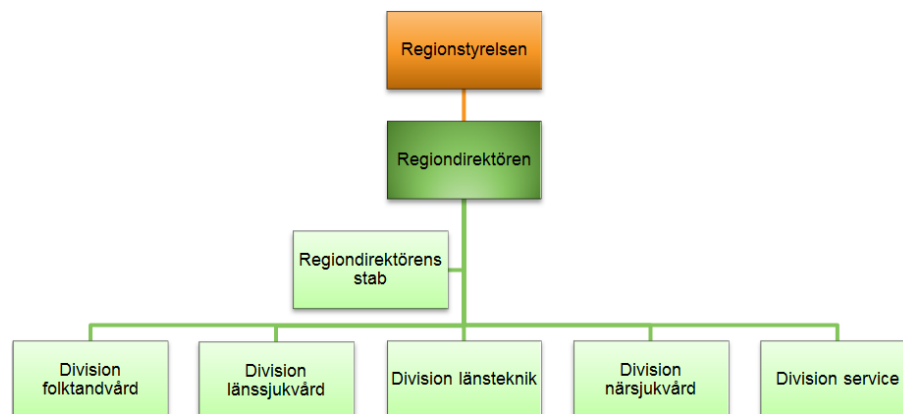
Revisorerna är regionens granskande organ och fullmäktiges instrument för att granska verksamhet, styrning och ekonomi. Resultatet av revisorernas olika granskningar under året ställs till de som granskas (styrelse, nämnder och beredningar) och förmedlas kontinuerligt även till fullmäktige. Genom granskningen får revisorerna underlag att pröva ansvarstagande i styrelse, nämnder och beredningar. Deras bedömning lämnas till fullmäktige i revisionsberättelsen.

Regionen har sex revisorer. Dessa utses av regionfullmäktige men får inte vara ledamöter eller ersättare i fullmäktige eller i någon nämnd/styrelsen. Revisorerna har till uppgift att granska regionens verksamhet ur såväl ändamålsperspektiv som ekonomiskt perspektiv. Revisorerna utser själva den eller de som ska biträda dem vid revisionerna.

Valutskottet

Valutskottet är ett utskott under regionfullmäktige. I utskottet representeras varje parti med fullmäktigemandat av en ledamot och en ersättare. Valutskottets huvudsakliga uppgift är att bereda valärenden åt regionfullmäktige.

Tjänstemannaorganisation

Tjänstemannaledning

Regiondirektören är Region Norrbottens ledande tjänsteman och chef över den förvaltning som finns under styrelsen. Regiondirektören har sitt uppdrag från, och har anstälts av, regionstyrelsen. Delegation av beslutanderätt ges som huvudregel till regiondirektören, som i sin tur har rätt att vidaredelegera till tjänstemän inom förvaltningen. Regiondirektören har till sin hjälp en biträdande regiondirektör.

Regiondirektörens stab består av följande avdelningar

- avdelningen för lednings- och verksamhetsstöd
- avdelningen för regional utveckling
- digitaliseringsavdelningen
- ekonomi- och planeringsavdelningen
- HR-avdelningen
- kommunikationsavdelningen
- utvecklingsavdelningen

Regionens divisioner

Regionens hälso- och sjukvård, tandvård och den egna servicen är organiserad i fem länstäckande divisioner. Varje division har en divisionschef och en egen stab.

Division Folktandvård

Folktandvården, med kliniker i länets alla kommuner, har som främsta uppdrag att bedriva avgiftsfri tandvård för länets barn och ungdomar till och med det år de fyller 23 (gäller från 2019). Folktandvården sköter även tandvård för vuxna och asylsökande samt nödvändig tandvård för äldre och funktionshindrade och specialisttandvård för hela länets befolkning.

Divisionen har 510 medarbetare och 22 kliniker i länet. Det mesta arbetet utförs som teamtandvård, där tandläkare, tandhygienister och tandsköterskor samarbetar.

Folktandvård är indelad i fem geografiska verksamhetsområden. Dessutom finns Tandvårdens Kompetenscentrum och Tandteknik Norr som servar hela länet.

Division Länssjukvård

Länssjukvårdens verksamhet bedrivs vid fem sjukhus i Norrbotten. Divisionen har cirka 1900 medarbetare och består av elva verksamhetsområden

- anestesi/operation/intensivvård
- allmänkirurgi/urologi
- barnsjukvård
- bild- och funktionsmedicin
- obstetrik/gynekologi
- laboratoriemedicin
- länsenhet för särskilt stöd (LSS)
- ortopedi
- ögon
- öron, näsa, hals, käkkirurgi samt syn och hörsel
- medicinsk strålningsfysik.

Division Länsteknik

Division Länsteknik ansvarar för drift, förvaltning och utveckling av regionens samlade IT-miljö samt underhåll av medicintekniska produkter- och informationssystem. Det arbetar cirka 150 medarbetare inom divisionen.

Division Länsteknik är organiserad i tre verksamhetsområden

- förvaltningsstyrning
- utveckling
- drift.

Division Närsjukvård

Divisionens uppdrag är att bedriva och utveckla närsjukvård i hela länet. I uppdraget ingår ansvar för det akuta omhändertagandet, somatisk specialistvård inom internmedicin/rehabilitering och subspecialiteter, primärvård inkluderat hälsocentraler i egen regi samt vuxenpsykiatri.

Divisionen har också ett antal länsövergripande kompetenscentra: kardiologi, infektion-hud-lunga-reuma, rehabiliteringsmedicin, mödra- och barnhälsovård, rättspsykiatri samt missbruks- och beroendevård. Dessa fungerar som kompetensstöd för hela närsjukvården.

Det arbetar cirka 3700 anställda vid närsjukvården. Divisionen har verksamhet vid fem sjukhus och 25 hälsocentraler där arbetet sker i nära samverkan med övriga vårdaktörer i regionen och kommunerna.

Division Service

Region Norrbotten har samlat ansvaret för service i en gemensam organisation. Division Service har närmare 800 medarbetare och verksamhet i hela länet. Divisionen är organiserad i fyra verksamhetsområden:

- administrativt stöd och utveckling (inköp, upphandling, ekonomi, löner, systemförvaltning HR-system, arkiv)
- fastigheter
- FM (reception, restaurang, vaktmästeri)
- länservice (hjälpmedel och material).

Kommunallagen visar vägen

Regionens verksamhet regleras i regeringsformen, kommunallagen, förvaltningslagen och ett antal specialförfattningar. Arbetsordningar och reglementen kompletterar lagreglerna.

Kommunallagen är en ramlag som talar om vad regionen får göra och hur det går till när regionen fattar beslut. Kommunallagen består av 13 kapitel som spänner från landets indelning i kommuner till hur man överklagar kommunala beslut.

Förutom bestämmelserna om landets indelning i kommuner kan man i första kapitlet lära sig att medlem i regionen är den som är medlem av en kommun

inom regionen (kommunmedlem är i sin tur den som är folkbokförd i kommunen, äger fast egendom i kommunen eller ska betala kommunalskatt där).

I kommunallagens andra kapitel finns de regler som bestämmer vad regionen får hålla på med; den kommunala kompetensen. Här lagfästs likställighetsprincipen, som säger att regionen måste behandla alla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för den att bete sig på annat sätt. Kapitlet upp- tar bland annat också den viktiga regeln om att regionen inte utan synnerliga skäl får fatta beslut som är negativa för medlemmarna med tillbakaverkande kraft.

I tredje kapitlet nämns inledningsvis reglerna om att regionfullmäktige är den beslutande församlingen samt att det är fullmäktige som tillsätter en regionstyrelse och de eventuella nämnder som fullmäktige tycker behövs för att fullgöra regionens uppgifter. Här finns också regler om att fullmäktige får inrätta beredningar för beredning av en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige. Fullmäktige beslutar alltid i ärenden av principiell beskaffenhet eller av större vikt för regionen. I lagtexten nämns vilka ärenden lagstiftaren främst tänkt på, såsom mål och riktlinjer för verksamheten, budget och skatt.

Fjärde kapitlet handlar om de förtroendevalda. Här finns regler om vilka som har rösträtt vid val till fullmäktige och vilka regler som gäller för att den som vill vara förtroendevald ska vara valbar.

De femte och sjätte kapitlen innehåller procedurregler för fullmäktige, regionstyrelsen, eventuella nämnder och beredningar.

Det sjunde kapitlet reglerar de anställda och rollfördelningen mellan anställda och förtroendevalda.

I åttonde kapitlet regleras delaktighet och insyn.

Nionde och tionde kapitlen reglerar olika former av kommunal samverkan och när en kommun eller region kan överlämna kommunala angelägenheter.

Kapitel elva och tolv behandlar ekonomiska frågor som reglerar den ekonomiska förvaltningen och revisorernas verksamhet.

Det trettonde och sista kapitlet handlar om hur man överklagar kommunala beslut och på vilka grunder ett kommunalt beslut kan upphävas. På sätt och vis sluter det trettonde kapitlet cirkeln genom kopplingen till första kapitlets regler om medlemskap, som är en förutsättning för att man ska kunna överklaga ett kommunalt beslut genom laglighetsprövning.

Att vara ledamot i regionfullmäktige

Den person som ska vara ledamot i regionfullmäktige i Norrbotten ska vara folkbokförd i en kommun i Norrbotten senast på valdagen. Personen kan vara medborgare i vilket land som helst, men om den inte är medborgare i

antingen Sverige, Norge, Island eller något EU-land så ska den ha varit folkbokförd i Sverige i minst tre år.

Om en ledamot i regionfullmäktige inte på egen begäran avsäger sig sitt uppdrag så räcker det till och med den 14 oktober 2022, så länge som

- valet till regionfullmäktige inte upphävs eller ny sammanräkning efter rättelse ger en ny mandatfördelning
- ledamoten bor kvar i en kommun i Norrbotten
- ledamoten fortsätter att beviljas ansvarsfrihet för eventuellt nämnduppdrag
- ledamoten inte genom dom som vinner laga kraft döms för något brott som man kan få fängelse för i två år eller mer, och fullmäktige därför entledigar ledamoten.

Totalt består regionfullmäktige av 71 ledamöter och 71 ersättare. Antalet ledamöter följer av kommunallagens krav på att landsting/regioner med över 200 000 röstberättigade ska ha minst 71 ledamöter. Tre av ledamöterna väljs till respektive ordförande, förste vice ordförande och andre vice ordförande. Dessa utgör regionfullmäktiges presidium. Regionfullmäktige har även en sekreterare som är tjänsteperson och alltså inte politiskt tillsatt.

Mandatperioden för regionfullmäktige är från den 15 oktober 2018 till den 14 oktober 2022. Mandatperioden för regionstyrelsen och övriga nämnder är från den 1 januari 2019 till den 31 december 2022.

Efter valet 2018 ser mandatfördelningen i regionfullmäktige ut på följande sätt:

- Sjukvårdspartiet (NS): 27 mandat
- Socialdemokraterna (S): 23 mandat
- Moderaterna (M): 6 mandat
- Vänsterpartiet (V): 6 mandat
- Sverigedemokraterna (SD): 5 mandat
- Centerpartiet (C): 4 mandat

(NS), (M) och (C) bildar majoritet i fullmäktige med 37 mandat. Oppositionen består av (S) och (V) som samverkar och har 29 mandat, samt (SD) med 5 mandat.

Ett offentligt arbete

Regionens verksamhet omfattas av offentlighetsprincipen. Dessa grundläggande regler om allmänna handlingars offentlighet är en del av Tryckfrihetsförordningen. Offentlighetsprincipen finns bland annat för att garantera medborgarna en viss kontroll över offentlig verksamhet. Offentlighetsprincipen kan i vissa fall begränsas av offentlighets- och sekretesslagen. I praktiken innebär offentlighetsprincipen tre saker för regionen

- att allmänna handlingar är offentliga, som vem som helst får läsa
- att anställda har meddelarfrihet, det vill säga får kontakta massmedier och lämna upplysningar för publicering. Det finns undantag från meddelarskyddet, bland annat med hänvisning till offentlighets- och sekretesslagen
- att allmänheten och massmedier har rätt att närvara vid regionfullmäktiges sammanträden.

Fullmäktiges presidium

Presidiet utgörs av regionfullmäktiges ordförande, samt förste och andre vice ordförande. Det är presidiet som leder fullmäktiges sammanträden och ansvarar för att alla ärenden som tas upp på sammanträdet är beredda och att debatten förs enligt de regler som finns.

Regionråd och oppositionsråd

Ett regionråd är en heltidsarvoderad politiker. I Region Norrbotten finns det tre regionråd, ett för vardera parti i majoriteten (sjukvårdspartiet, centerpartiet och moderaterna). Oppositionen (socialdemokraterna, vänsterpartiet och sverigedemokraterna) har var sitt oppositionsråd.

Partigrupper

Inför fullmäktiges sammanträden träffas partigrupperna var för sig och går igenom de ärenden som ska behandlas. Inom partierna utses en gruppleadare.

Partigruppssammanträden är i första hand avsedda för fullmäktiges ledamöter och ersättare, men förtroendevalda i andra politiska organ inom regionens politiska organisation kan även delta.

Partigruppssammanträden omfattar minst två av Region Norrbottens förtroendevalda, ska vara direkt hänförliga till det politiska uppdraget för Region Norrbotten och ska vara godkända av partiets gruppleadare för att räknas som partigruppssammanträde.

Politikerportal

Möteshandlingar

Alla möteshandlingar är sedan förra mandatperioden digitala. För att komma åt möteshandlingarna måste du logga in via regionens mötesportal Ciceron Assistent. Det går att logga in via telefon, läsplatta eller dator under förutsättning att du har tillgång till Internet. Regionhusets sessionssal, styrelserummet och många mindre sammanträdesrum har trådlöst gästnätverk.

Du kan använda valfri utrustning som du känner dig bekväm med – egen eller sådan som du har via annat förtroendeuppdrag. Om du inte har tillgång till annan utrustning erbjuder regionen en läsplatta (Samsung) som lånas ut under din tid som förtroendevald. Ett tangentbord till läsplattan kan också väljas som tillval.

Ytterligare funktioner

Under mandatperioden kommer mötesportalen att utvecklas med fler funktioner.

Fullmäktigesammanträde

I kommunallagen och av de regler som finns i fullmäktiges arbetsordning framgår det hur ett fullmäktigesammanträde ska gå till.

Tjänstgöring

En ledamot som är närvarande vid sammanträdet tjänstgör. Är inte fulla antalet ledamöter för ett parti närvarande, träder ersättare i tjänst. Ersättare kan bara komma från det egna partiet. Ersättare tas in i den ordning de är valda. Om en vid uppropet frånvarande ledamot dyker upp börjar denne tjänstgöra från och med nästa ärende.

En ledamot som avbryter sin tjänstgöring under sammanträdets gång kan inte komma tillbaka och börja tjänstgöra igen efter en stunds frånvaro. Detta kallas växeltjänstgöring och är inte tillåtet. Enda undantaget är om ledamoten inte får delta i behandlingen av ett ärende på grund av jäv. Till frånvaro räknas inte att exempelvis göra ett toalettbesök.

Den som måste lämna sammanträdet i förtid bör göra det inför behandlingen av nästa ärende, inte mitt under ett ärende. Ledamot är skyldig att anmäla till ordföranden om ledamoten avbryter sin tjänstgöring. Endast i undantagsfall är det tillåtet att sätta in en ersättare under pågående behandling av ett ärende. I arbetsordningen finns detta mer utförligt beskrivet.

Yttranderätt

Ledamöter och tjänstgörande ersättare har rätt att yttra sig i alla ärenden, utom när det gäller besvarande av enkla frågor (se senare om enkla frågor). Första regeln som gäller är dock att man måste hålla sig till ämnet. Gör man inte det bryter man mot de demokratiska principer som ligger bakom kommunallagens regler om att det ska vara kungjort i förväg vad som kommer att avhandlas vid sammanträdet. Andra regeln finns i regionfullmäktiges arbetsordning, där det står att den som har rätt att delta i fullmäktiges överläggningar får ordet i den ordning i vilken han eller hon anmält sig och blivit uppropad.

Enligt en överenskommelse mellan partiernas gruppledare har taltiden per inlägg begränsats till fem minuter.

Med anledning av vad en talare sagt i sitt anförande får den som apostroferas i anförandet rätt till en minuts replik, talaren en minuts motreplik, den apostroferade ytterligare en minuts replik och slutligen talaren en minuts motreplik, det vill säga ett replikskifte om totalt fyra minuter. Om ett parti apostroferas får en partiföreträdare replikrätt enligt samma principer som ovan.

Regiondirektören får lämna upplysningar i sakfrågor och ska ge stöd från tjänstemannaorganisationen till fullmäktiges presidium och regionfullmäkti-

ges ledamöter. Regiondirektören kan fullgöra detta uppdrag genom att svara för att annan sakkunnig tjänsteman finns närvarande. Revisorerna har yttranderätt i behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Regionfullmäktiges sekreterare får yttra sig om handläggningen av ärenden samt av interpellationer och frågor. Sekreteraren får även yttra sig om lagligheten av allt som förekommer vid sammanträdena.

Placering i lokalen

Regionfullmäktiges ledamöter är placerade i sessionssalen utifrån valresultatet och den mandatfördelning som länsstyrelsen räknat fram.

Jäv

Om någon av följande förutsättningar föreligger får en ledamot inte delta i vare sig debatt eller beslut i ett ärende

- det rör personligen själv
- det rör er make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående.

Reglerna om jäv som gäller nämnderna är väsentligt strängare än vad som gäller fullmäktige. I fullmäktige gäller sakägar- och intressejäv med därtill anslutande släktskapsjäv.

Sakägarjävet innebär att den förtroendevalde är jävig om saken angår honom själv, det vill säga att han intar ställning som part eller har sådant intresse som grundar besvär rätt.

Intressejävet innebär att den förtroendevalde är jävig om ärendets utgång kan väntas innebära synnerlig nytta eller skada för honom själv.

Släktskapsjävet förutsätter att ärendet personligen rör den förtroendevalde själv eller någon som tillhör hans familj, släkt eller närstående.

Detta innebär att fullmäktigejävet i praktiken begränsas till de ärenden där vederbörande har ett ekonomiskt eller annat starkt personligt intresse av ärendets utgång.

Att rösta eller att inte rösta

Ledamöterna har vardera en röst vid beslutsgången i regionfullmäktige – med undantag för ordförande som har två röster om det blivit lika många ja som nej i en omröstning. Enbart ordföranden har röstpplikt, och det endast om det är nödvändigt för att ärendet ska kunna avgöras. Detta innebär att ordföranden blir tvungen att rösta i en situation där denne först har lagt ned sin röst och röstningen sedan slutat med lika röstetal.

Normalt fattas beslut med acklamation, det vill säga att ledamöterna ropar ja för det förslag till beslut som man stöder och är tysta när ordföranden frågar om fullmäktige beslutar i enlighet med det yrkande man vill ska avslås. Ordföranden lyssnar efter vilket ”ja” som flest anslöt sig till. Om en ledamot vill

säkerställa vilket förslag som flest biträdde kan ledamoten begära omröstning. En omröstning går till på så sätt att sekreteraren ropar upp varje ledamot och tjänstgörande ersättare, som röstar ja, nej eller avstår. Regionfullmäktiges presidium, tillsammans med sekreteraren och utsedda justerare, genomför därefter rösträkning.

En ledamot har rätt att reservera sig mot ett beslut men måste då anmäla sin reservation direkt efter att ordföranden klubbat beslutet eller senast före sammanträdet slut. Gruppledaren kan anmäla att partigruppen reserverar sig mot beslutet. Om en ledamot inte deltagit i beslutet kan denne inte reservera sig. Om en ledamot har avstått i en votering innebär det att denne inte deltagit i beslutet.

Den ledamot som vill kan göra en skriftlig reservation. En skriftlig reservation ska lämnas in till sekreteraren senast fyra arbetstimmar före justeringen av protokollet, så att man hinner skriva in dem i protokollet. Sekreteraren ser gärna att reservationer skickas med e-post. Reservationer med text som ger mer än en halv A4 i protokollet läggs normalt som en bilaga till protokollet.

Det finns även en möjlighet att göra protokollsanteckningar. Det finns däremot inte några lagregler om protokollsanteckningar och det är helt upp till ordföranden att bestämma om de får göras. Även protokollsanteckningar ska anmälas under sammanträdet gång och så snart som möjligt lämnas in till sekreteraren. Om en anmäld protokollsanteckning inte har inlämnats fyra timmar före justeringen stryks den. Precis som med skriftliga reservationer är e-post ett önskvärt medium och anteckningar överstigande en A4 i protokollets format läggs som bilaga till protokollet.

Motioner, interpellationer och enkla frågor

Ett av ledamöternas viktigaste redskap i fullmäktigearbetet är rätten att initiera ärenden genom att väcka motioner. En ledamot kan också ställa frågor till en nämndordförande i form av interpellationer eller enkla frågor.

Genom att väcka en motion startar ledamoten ett ärende kring en fråga som denne vill att regionen ska fatta ett visst beslut i. En motion ska beredas av regionstyrelsen. Styrelsen kan sedan begära yttranden från en eventuell facknämnd för det sakområde som motionen behandlar, för att sedan komma tillbaka för beslut i fullmäktige. Beredningen innebär således att man analyserar förutsättningarna för, och ger ett faktaunderlag till, det önskade beslutet. Tanken är att en motion ska beredas inom sådan tid att fullmäktige kan fatta ett beslut i ärendet inom ett år. Hinns detta inte med, har kommunallagens skapare tänkt sig att det ändå ska ske en avrapportering innan det stipulerade året har gått ut och att fullmäktige då kan välja att avskryva motionen från vidare handläggning.

Schablonmässigt kan man säga att skillnaden mellan en interpellation och en enkel fråga är att den enkla frågan ska vara just enkel och utan föregående utredning kunna besvaras med i princip ”ja” eller ”nej”. I debatten kring en interpellation får alla ledamöter och tjänstgörande ersättare delta, medan en

enkel fråga begränsar antalet debattörer till den som har ställt frågan och den som besvarar den. Ett krav för att såväl interpellationen som den enkla frågan ska få ställas, är att den riktar sig till ordföranden i den nämnd som är ansvarig för det sakinhåll som frågan rör sig kring.

Interpellationer och enkla frågor får ställas även till nämndordföranden som inte sitter i fullmäktige. Interpellationen eller den enkla frågan får med sig en yttranderätt för dem.

Motioner, interpellationer och enkla frågor ska lämnas in till regionfullmäktiges presidium, via fullmäktiges kansli, ett antal dagar före sammanträdet. Närmare information om tidsgränserna lämnas i de kallelser som skickas till fullmäktiges ledamöter och ersättare inför varje sammanträde. Om motioner, interpellationer och enkla frågor lämnas in efter att tidsgränsen löpt ut kommer de inte att tas upp förrän vid nästkommande sammanträde.

Interpellationer och enkla frågor måste vara tillgängliga för alla ledamöter innan de ställs. Även motionerna görs tillgängliga så att alla kan se vad de handlar om.

För att kunna väcka en motion, interpellera eller ställa en enkel fråga måste man vara närvarande och i tjänst under den punkt i dagordningen då nya motioner, interpellationer och enkla frågor går igenom. Frånvarande ledamöter eller ledamöter som avslutat sin tjänstgöring före den punkten och icke tjänstgörande ersättare kan således inte göra något av detta.

Svaret på en interpellation ska lämnas in till regionsekreteraren i så god tid som möjligt, dock senast klockan 12.00 dagen före sammanträdet, för att ge den som ställt frågan en möjlighet att ta till sig svaret. Regionsekreteraren ser till att svaret skickas till denne.

Regionfullmäktige sammanträder

Regionfullmäktiges möten hålls i sessionssalen i Regionhuset i Luleå.

Regionfullmäktige sammanträder fem gånger per år. För varje år bestämmer regionfullmäktige dag och tid för sammanträdena. Möten är öppna för allmänheten och direktsänds via webb-TV och närradio. Några dagar efter sammanträdet finns inspelningar av fullmäktige på regionens webbsida så att man kan titta i efterhand. Webbsändningar från äldre sammanträden finns också tillgängliga på regionens hemsida.

Upprop

Regionfullmäktiges sammanträden inleds alltid med ett upprop. Sekreteraren ropar upp ledamöter utifrån uppropslistan och utser tjänstgörande ersättare för de ledamöter som är frånvarande.

Den som tjänstgör som ledamot eller ersättare under sammanträdet och blir tvungna att avbryta sin tjänstgöring måste anmäla detta till sekreteraren.

Beslutsunderlag för digital läsning

Kallelse och handlingarna i de ärenden som tagits upp på dagordningen publiceras digitalt i mötesportalen. Kallelsen publiceras också på regionens hemsida www.norrboten.se.

Regionfullmäktiges sammanträden är som regel offentliga. Det finns visserligen en möjlighet att hålla det inom stängda dörrar i visst ärende men det händer så sällan att det är svårt att ge något bra exempel på när den bestämmelsen är lämplig att använda. Det beslut som fattas bakom lyckta dörrar blir dock offentligt.

Ordning och reda

Den ledamot som vill anmäla sig till talarlistan i ett ärende påkallar presidietts uppmärksamhet genom handuppräknning. Ledamoten som har begärt ordet ska i god tid närma sig talarstolen. Det finns sittplatser i anslutning till talarstolarna som man kan ta plats på tills det är tur att tala.

Om man ångrar sig och inte vill tala i ärendet ser man till att få kontakt med någon i presidiet, så tar ordföranden bort namnet från talarlistan. Detsamma gäller om man vill låta någon annan tala före en. Ordföranden ändrar då talarordningen.

Ordföranden ansvarar för att det är ordning och reda vid regionfullmäktiges sammanträden. Detta innebär bland annat att ordföranden efter en varning har rätt att avvisa den som stör ordningen, oavsett om denne är ledamot, ersättare eller allmänhet. Ordföranden får också ta ordet från en talare som inte håller sig till ämnet eller i övrigt uppträder på ett sätt som strider mot god ordning.

Ordföranden ska också se till att de ärenden som avgörs uppfyller beredningskraven (se nedan om dessa). Ordföranden ska vägra att be fullmäktige ta ställning till ett förslag till beslut, om denne anser att förslaget innebär att det väcks ett nytt ärende. Likaså har ordföranden rätt att vägra lägga fram ett förslag till beslut som denne anser skulle medföra att det kom till ett olagligt beslut. Envisas fullmäktige med att vilja ta ställning till det förslag som bedömts olagligt, har fullmäktige dock rätt att göra det.

Den som nämner någon annan ledamot eller ersättare vid namn ska använda såväl för- som efternamn och inte bara förnamn på den personen. Tänk på att nya kanske inte har hunnit lära sig alla namn, liksom att åhörare i salen eller vid radioapparaten inte kan förväntas veta vilka alla är.

Ärendets behandling

Ärenden i fullmäktige kan i huvudsak väckas av

- en nämnd
- en ledamot genom motion
- i vissa fall av revisorerna och av styrelsen i ett bolag där regionen är delägare.

De ärenden som ska behandlas av regionfullmäktige ska vara beredda. Detta innebär att det ska finnas ett beslutsunderlag och att regionstyrelsen samt de nämnder som berörs ska ha lämnat ett förslag till beslut. Ärendet ska också vara tillkännagivet enligt de regler som kommunallagen föreskriver.

Generellt undantagna från beredningstvävet är valärenden, det vill säga val av ledamöter och ersättare till nämnder, regionala bolag och andra organ som regionfullmäktige väljer representanter till. Andra ärenden får tas upp till behandling och beslut utan att de uppfyller krav en på beredning, om ärendet är brådskande och om alla i fullmäktige är eniga om att ta upp ärendet. För att göra det lite komplicerat måste sedan det beslut som fattas vara enigt. Ingen får således yrka avslag, rösta mot det föreslagna beslutet, avstå från att rösta eller reservera sig mot det sedermera fattade beslutet.

Yrkanden

En ledamot kan föreslå att bifalla eller att avslå ett föreslaget beslut. Längre yrkanden vill presidiet ha inlämnade skriftligt för att underlätta att de blir korrekt återgivna när ordföranden går igenom de förslag till beslut som finns och för att säkerställa att de protokollförs rätt.

Om en ledamot inte vill fatta beslut vid just det innevarande sammanträdet kan denne yrka att ärendet bordläggs. Här finns ett särskilt minoritetsskydd som innebär att om minst en tredjedel av ledamöterna begär det, ska ärendets behandling bordläggas. Minoritetsbordläggning kan bara ske en gång i varje ärende. Önskas ytterligare bordläggning vid nästa sammanträde så krävs ett vanligt majoritetsbeslut. Ett ärende som är bordlagt ska vila ostört till nästa sammanträde, det får inte tillföras ytterligare handlingar eller annan utredning.

Finner en ledamot att beslutsunderlaget inte är tillräckligt eller dylikt kan denne yrka att ärendet återremitteras. Yrkar ledamoten återremiss ska denne motivera varför den vill att regionstyrelsen/viss nämnd ska ta hand om ärendet en gång till innan fullmäktige fattar beslut. En återremiss måste således innehålla en motivering så att regionstyrelsen/nämnden vet vad som förväntas ske med ärendet sedan den fått det tillbaka.

Även återremiss kan begäras av en tredjedel av ledamöterna, alltså en minoritet. Ett ärende kan dock inte först bordläggas och sedan återremitteras eller tvärtom med stöd av minoritetsreglerna. Det går bara att använda dem en gång i varje ärende.

Praktiska frågor som rör förtroendevalda

Ersättning

Som förtroendevald har du rätt till ersättning för den arbetsinkomst som går förlorad när du fullgör ett uppdrag. Du har även rätt till ett arvode för varje sammanträdesdag, reseersättning och traktamente med mera.

Räkningsunderlag

För att du ska få ersättning måste du fylla i en blankett som heter Räkningsunderlag. I dagsläget finns räkningsunderlaget i pappersform och för utskrift på regionens hemsida. Räkningsunderlaget ska skrivas under för hand innan den lämnas in eller skickas in.

Inkomstbortfall

För att regionen ska kunna betala ut rätt summa som ersättning för ditt inkomstbortfall måste du lämna in ett undertecknat intyg från din arbetsgivare. Det är bra om intyget visar något av följande

- hur mycket du förlorar per timme
- hur mycket du förlorar per dag (helst uppdelat på dagar i månader med 28, 30 och 31 dagar)
- hur mycket du förlorar vid ett tillfälle.

Om du är arbetslös eller egen företagare måste du lämna in ett intyg från försäkringskassan som visar din sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Ett intyg kan gälla för ett enstaka tillfälle eller tills vidare. Kom ihåg att lämna in ett nytt intyg ifall dina förutsättningar förändras (till exempel om du får ändrad lön eller går i pension).

Mer information

Räkningsunderlag och mer information om ersättningar till förtroendevalda på regionens hemsida:

<http://www.norrboten.se/sv/Demokrati-och-insyn/For-fortroendevalda/>

E-postadress

Alla förtroendevalda får en e-postadress som utformas efter [för-namn.efternamn@norrboten.se](mailto:for-namn.efternamn@norrboten.se).

Du kan själv ställa in så att meddelanden som skickas till din regionadress skickas vidare till en annan adress som du själv väljer.

Kallelser och inbjudningar

Kallelse

Kallelser till sammanträden och utbildningar som ingår i ditt uppdrag skickas till dig via e-post från regionens kansli till din regionadress. Ditt uppdrag förutsätter att du deltar och svarar enligt de instruktioner som finns i kallelsen.

När måltider ingår så står det i kallelsen. Om du inte tänker äta så måste du meddela det till den som kallar. Annars blir du förmånsbeskattad på samma sätt som alla andra deltagare.

Inbjudan

Som förtroendevald i regionen kommer du med stor sannolikhet att få inbjudningar från andra avsändare är regionens kansli. Då är det inte säkert att du får ersättning för att delta. Kontrollera i förväg vad som gäller med den som har kallat.

Bokningar av resor och boende

Som förtroendevald bokar du själv dina resor och logi. Det är ditt ansvar att resandet bokas kostnadseffektivt, säkert och miljöanpassat samt följer rese-regler och gällande avtal. Regionen förutsätter att du samåker då det är möjligt.

Vid all bokning ska du uppge det kostnadsställe som står på kallelsen.

Resor i samband med politiska uppdrag kan kombineras med privata resor under förutsättning att regionens kostnader inte ökar. Om resa och logi blir dyrare ska du betala mellanskillnaden till resebyrån. Regionen betalar inte resor och logi för medföljande.

Aktuell information om allt som rör bokningar hittar du på:

<http://www.norrboten.se/sv/Demokrati-och-insyn/For-fortroendevalda/>

Tåg, flyg och boende

Alla delar av resan och boendet måste bokas via avtalad resebyrå. För att få lägsta kostnad ska resan bokas i god tid, med lägsta möjliga grad av ombokningsrätt och resebyrån ska informeras om andra planerade resor i närtid.

Buss

Som förtroendevald kan du få ett buskort för resor med Länstrafiken. Då reser du enkelt och slipper lägga ut pengar för dina resor.

Utan buskort måste du lägga ut pengar för dina resor och lämna in dina bussbiljetter i efterhand för att få reseersättning.

Hyrbil

Som förtroendevald bokar du själv hyrbil. Bokning måste göras via de ut-hyrningsföretag som har avtal med Region Norrbotten.

Kontrollera alltid vilket företag som har det gällande avtalet. Avtalen kan ändras flera gånger under mandatperioden. Aktuell information finns på regionens hemsida.

Taxi

Som förtroendevald bokar du själv taxi. Bokning måste göras via de taxibolag som har avtal med Region Norrbotten.

Kontrollera alltid vilket företag som har det gällande avtalet. Avtalen kan ändras flera gånger under mandatperioden. Aktuell information finns på regionens hemsida.

Avslutningsvis...

Det är till regionnorrboten@norrboten.se som ledamöterna ska skicka motioner, interpellationer och enkla frågor samt skriftliga reservationer och protokollsanteckningar.

Personal

Christina Kleemo, kanslichef

0920-28 42 71
christina.kleemo@norrboten.se

Henrik Berg, regionsekreterare

Regionfullmäktige och regionstyrelsen
0920-28 41 52
070-557 81 52
henrik.berg@norrboten.se

Martin Karlsson, nämndsekreterare/biträdande regionsekreterare

Regionala utvecklingsnämnden, patientnämnden och valutskottet
0920-28 42 75
072-537 60 42
martin.a.karlsson@norrboten.se

Gabriella Andersson, regionjurist

0920-28 48 81
gabriella.a.andersson@norrboten.se

Åse Spegel, administratör

Kontaktperson för regionfullmäktige och regionstyrelsen
0920-28 42 21
ase.spegel@norrboten.se

Kristina Larsson, beredningssekreterare

Regionfullmäktiges beredningar
0920-28 40 29
072-502 53 18
kristina.yacoub-larsson@norrboten.se

Micke Boström, beredningssekreterare

Regionfullmäktiges beredningar
0920-28 41 49
070-261 42 89
micke.bostrom@norrboten.se

Åse Spegel, Gabriella Andersson, Kristina Larsson, Christina Kleemo,
Micke Boström, Martin Karlsson och Henrik Berg